

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Пощинове число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очі і душу ми вареш; а не возьмеш милої і ври не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска» — В Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудня.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередке застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Політика Австрії в будучині.

(Дальше).

Політика розділу політичної області нанесе не тільки велику шкоду, але неминучо доведе до занепаду держави. Із становища всенімців ся політика зовсім зрозуміла, бо наконечна ціль її є зменшене монарії, так щоби її останки припали Німеччині. Одначе не можна зрозуміти сего із становища інших народів, а особливо Німців, котрі бодай удають, що думають по австрійски. Здає ся, що і їм починає вже свитати, а християнські соціали є першими, котрі починають розуміти значінє сеї справи, наколи розважимо їх програму, котрою они змагають стати т. зв. державним сторонництвом.

Не можна сего зрозуміти і з становища Угррів. Чиж они не причувають великого питання національного? Чиж не насуває ся їм перед очі приклад Австрії, де Німці мрили також про тривку верховладу над іншими народами? Нехай сим не дурять ся, що сего дня Хорвати йдуть з коаліцією (вже й Хорвати підняли боротьбу проти верховлади Мадярів — Р е д. Р у с л.). Не любов для Угорщини, але глибоко вкорінена зневіра до Австрії є понукою до того. На-

коли Мадяри розіють велику державу Габебурску, тоді нічо не спинить Хорватів від утвореня Велико-Хорватції. Мадяри помидяють ся, думаючи, що і тоді Хорвати будуть признавати їх верховладу. Нинішня угорська держава скорчить ся, а Мадяри будуть ще раді, наколи будуть могли творити маленьку самостійну державу балканьску. Така будучина жде нашу монархію старинну, наколи буде проголошений економічний розділ області, а з ним упадок его одноцілости на зверх: тимто одноцілїсть цлової торгової області треба конечно удержати!

Але як удержати сю одноцілїсть? Треба найти спосіб, щоби мати вихід до 1917 р., а до сего доведе конечність. Найважнійший є час по 1907 р., а для сего треба би удержати одноцілїсть економічної області а тим самим і монархії. Колиб се не вдало ся, тоді одинока є друга дорога: перехід до 1917, тим часом підготовлене власного дому, щоби в 1917 р. найти розвязку в дусі спільности.

А тут входимо в обсяг внутріпньої політики сегобічної половиці, політики, котра повинна бути визволена зпід засад дрібного щоденного крамарства а із свідомою ціли послі-

довностю всіх сил народних змагати до спільної ціли. Сего вижидаємо від правительства, котре довело до загального права виборчого, яко головної підпори проти забавів мадярских, щоби оно сю мниму підпору ужило до великих розмірів політики для основаня нової величи Австрії, а не дрібною бюрократичною політикою у вибранім на основі сего права парламенті розкавалкувало велич Австрії і змарнувало її сили в безплідній внутрішній боротьбі. Треба найти спосіб, довести тут до внутрішнього ладу, котрий би уможливив усім народностям Угорщини, щоби они замість по 1917 р. згоджувати ся з Угорщиною на розділ, прилучили ся до Австрії. Заохочує до сего заява Хорватів на случай признаня самостійної цлово-торгової області для Угорщини, домагати ся того самого для Хорватції і Славонії. Нині Хорватам не приходить на думку на случай розділу лучити ся з Австрією. Сему винні лише обставини, що не дають їм ніякої поруки що до бажаної злуки і признаня національної автономії. Хорвати, Волохи, Словаки, Русини, всі повинні бажати повороту до Австрії, котра повинна стати державою народів, в котрій добре велоб ся усім народностям. Тоді нехай роблять Мадяри, що їм сподобає ся. Нехай тоді собі глядять короля і остають там, де они

Готард Курлянд.

Заказана любов.

Переклав Михайло Боднар.

(Дальше).

Вони заняли майже цілу ширину вузкої дороги, понад ними дотикали ся верхні галузки дерев. — Як то зазеленіє ся та покрий ся листєм, то буде наче під дахом, — сказала пані Меренбург.

— А цвєрінканє тоді, спів птиць! — додав єї чоловік. — Ледви повіримо, що ми є перед брамами Берліна.

— Так, — замів Гольбер, — се є неоцінений скарб для мешканців великого города мати кусник свїжої природи і то ще так близко.

— Як ми мучимо ся, щоби бути обонятними, — думала пані Меренбург.

Гольбер був наче ошоломлений. Він ішов побіч сеї женщины, що мала на него незвичайний вплив. Однак він му- сів бути далекий, начеб ішов у иншій

свїтлі. Єї близкість заганяла всю его кров до серця, спинювала біте живчиків, а він мусів принагідно забавляти ся положенєм Англії супротив загально- го повстаня в Індії, про поступи прускої кольонізації в Познаньщині.

Єму здавало ся, що він є сам з нею в ідеальній згоді в заклятім лісі, на якійсь дорозі без початку і кінця, що вони говорили, було для них обох чуже рівнодушне, обоятне; їх душі не знали нічо про се, що говорили їх уста. Не було у них жадної волі, жадного бажаня, лишень горячкове чутє, що хотіло виявити свій несупокій. Вони виглядали як люнатики, що не знають, що роблять.

Нікого не здибали; далеко на кінци стежки, там де перетинає бічну, виділи як переходили люди. Під деревами, по обох боках дороги, лежало перемокле листє. Легіт порушав тоненькими галузками так, що они ударяючи о себе, видавали плескаючий звук.

Щораз була мокрійша дорога, там, де ще сонце не могло передертись, стояла маленькими калюжами вода, між

мокрим, торічним листєм, що укривало землю. Пані Меренбург і Гольбер не запримічували сего, они ішли дальше, начеб мусіли так іти на конєць свїта. Їм здавало ся, що їх окружав шум, що они мусять радісно приймати чудо весни, воскресеня. Але в тім сказав нечайно Меренбург: — Ні моє паньство, ту мусимо вертати — таки ми такі щасливі, що не маємо ревматизму.

Пані Меренбург здригнулась. Їй так було, як якому увязненому, котрому позволено через якийсь час віддихати свїжим воздухом, побачити золоте сонце і назад провадять до вязниці, де є риглі при дверях і крати при вікнах.

— Та певно, вертаймо, — завтурували обоє Меренбургови.

— Як раз тоті перші, красні дні є пайнебезпечнійші, — сказав Гольбер.

Вони вернули знова вузкою стежкою, завернули на ширшу бічну дорогу і були знова між «свїтом».

(Дальше буде.)

є, а не сумніваюся, що будуть раді прилучитися знов до Австрії і будуть вдячні Габсбургам, наколиб одержали поруку національної автономії для себе у великій державі народів.

Точка тяжести австро-угорської політики спочиває в ладі обставин у нас. Тим способом раз на все зломана засада німецької верховлади. Так отже упаде верховлада Німців, котра перейшла на лібералів з йосифинських часів в 60-их і 70-их роках і найшла вираз в централізмі.

Ся верховлада Німців повалена обставинами і вже не верне. Визначне становище запевняє Німцям в Австрії їх історичний розвиток, висока культура, географічне розміщенє, а також їх мова, котра все остане посередничою, позаяк все она остане першою культурною мовою посеред інших мов в державі народів. Она буде що раз більшого набирати значіння яко знак культурного обраования, яко одинокий середник порозуміння для всіх. Не в тім лежить знамя національної свідомости німецької, щоби німецьку мову накидати насильно, лише в тім, що Німці переняті культурним значінєм свого живла в Австрії все будуть займатися перше місце посеред інших народів. Не в тім бачимо німецького духа, щоби нашу вітчизну розбити для того, що не удає ся все покорити під німецьку владу, але в тім, що Німці будуть дбати о удержанє свого визначного становища в монархії. Боязнь перед боротьбою була би найліпшим доказом немочи. Сі не покажуть ся достойними синами німецького народа, що глядять спасеня у пруського короля і не заслужать собі навіть поважання у своїх братів в Німеччині. Навпаки лише ті, що стоять вірно при своїм володарі і високо держать німецький прапор в єго державі. Не треба отже побоюватися, щоби 10 мільонів Німців наслідком нового ладу пропали в державі, нехай лише держать ся разом і пильнують свого становища.

(Конець буде.)

Королівський ювілей.

Наш цісар обходив в суботу в Будапешті 40-літню річницю своєї коронації на угорського короля. Приготованя на се торжество прийняли досить широкі міри, мимо звісного мадярського шовінізму, який в дуалістичній звязи з Австрією добачує ограничене самостійного розвою Угорщини з єї моральною коли не матеріальною кривдою. Особливо горячу овацію зараз на вступі, підчас приїзду цісаря до Будапешту, зладили соціалісти, які витали «короля люду», що дав народам Австрії загальне право голосованя.

Про сам перехід торжества доносять з Будапешту коротко: В суботу по торжественнім богослуженю прийняв король в замку президию палати послів. Президент Юст виголосив голдівничу промову іменем угорського сойму. Монарх у відповіді, дякуючи за голд, висказав надію, що угорський нарід при плодоносній праці сойму буде дальше

поступати на дорозі мирового розвитку, додаючи блеску короні. Відтак монарх прийняв президию палати панів, відтак зявила ся денутация столиці. Старший бурмістр Філіп вручив монарсі голдівничу адресу. — Архікнязь Франц Фердинанд відіхав в суботу пополудни назад до Відня.

Віденська праса присвятила без виїмки вступні статі коронаційному торжеству в Будапешті, а вказує на те, що се ювілей небувалого зросту і консолідації угорського народу. Якраз та злука з Австрією завдяки короні св. Стефана надала Угорщині значіння так у міжнародних відносинах, як і скріплення на внутр супротив національностей входячих в склад угорської території. В елегантнім тоні віденські органи протиставлять сему австрійські відносини, де національности зуміли виеманципувати ся на стілько, що виперли німецький централізм і заповідають те само Мадярам, змагаючим до цілковитої незалежности. Немадярські народности, які вже тепер підносять свої претенсії до рівноправности справлять ся далеко скорше з самостійною Угорщиною. Тож коли сама коронация була початком 40-літньої епохи зросту і розвою Мадярщини, то ювілей може стати початком єї упадку, коли в дальших своїх змаганнях поставить собі за ціль завдання, для виконаня якого не достає сил ограниченій угорській національности.

Московська тривога.

Утворенє в думі окремої української трудової громади, як і зріст українства в полудневій Росії, затривожили не на жарти «всеросійське» Новое Время і оно майже в кождім числі заміщує якусь статію против українства. Ба і інші російські дневники консервативного покрою виступають против розділюваня «єдинаво руськаво народа», злученого «Богом і судьбою в одно тіло!» Охочих союзників в сих обєдинительних змаганнях мають Москалі у Поляків, в яких інтересі лежить, щоби український народ, яко причіпка до московського, остав ся і на далі темний і несвідомий, опущений Богом і людьми на пригожий погній ягайлонської ідеї.

Однак жите іде філею мимо тих відгуків, а українство з кождим днем зростає і кріпшає, обхоплюючи собою чим раз ширші круги. На домаганє українського громадянства — пише отсе «Рада» — міністерство просвіти дозволило викладати українську мову по тих середніх школах, де ученики і їх батьки будуть сего домагати ся. Про се в своїм часі було «циркулярно» оповіщено «учебные округа». Але таке розпорядженє міністерства не впадобалось декому з учебної адміністрації «на місцях» і почались вже деякі заходи, щоби єго скасувати. Сими днями, наприклад, попечитель київського учебного округа д. Зілов поїхав до Петербурга і, як ми чули, головним чином для того, щоби добитись від міністерства відміни розпорядженя що до викладу української мови по середніх

школах. Щоби більше вплинути на «вищ сфери» д. Зілов навіть повіз «докладную записку» проф. Фльоринського, в якій сей «учений муж» доводить, що зайва річ заводити науку української мови по середніх школах. На жаль, зміст сєї записки, нам невідомий докладно, але знаючи її автора, легко зрозуміти, як ті мотиви, що лягли в основу «нового твореня» відомого обрусителя.

Одним заходом д. Зілова буде домагати ся й того, щоби за «таємне обучення» польської мови і на далі накладали ся кары.

Дума уратовна.

Аж кишить телеграмами з цілого свѣта про грозу розвязаня думи. Іменно так в Берліні, Парижу і Лондоні живо інтересують ся тим, бо розвязанє думи мало би безперечно рішаючий вплив на дальше унормованє внутрішних відносин в Росії, а активне виступленє революційних партій завдало би новий тяжкий удар російському кредитови. Причиною розвязаня думи є аграрна справа, в якій она домагає ся засади примусового вивласненя, а навіть удержавленя землі, а з чого ані на одно, ані на друге правительство не хоче згодити ся. Понукою до дальшого задержаня думи є ухваленє бюджету, який правительство раде би скріпити повагою народного представництва.

В виду сего витворило ся положенє майже без виходу, тож можна принимати з доброю вірою вісти про настрій реакційних двірських сфер, який уважає теперішній час як найдогійшим для розвязаня думи, яка єще не зачала законодатної праці, як і вісти про опір Столипина, який мав навіть зголосити свою димісію на випадок розвязаня думи. Однак мимо критичного положеня, вихід все таки найшов ся, а то завдяки компромісови кадетів, бо ось що телеграфують з Петербурга про дальший хід аграрної дискусії на суботнішнім засіданю.

Дума континуує аграрну дискусію. Соціалісти виступають нагальними словами против кабінету Столипіна, за єго аграрну програму і против пропозицій кадетів. Пос. Мушенко (револь. соц.) закінчив свою промову словами: «Правительство визвало нарід і нарід приймає се висказанє». — Пос. Кутлер розвиває проєкт кадетів, при чім представляє примусове вивласненє як засаду аграрної реформи.

Сторонництва лівіці предкладають дневні порядки, в яких означують головні засади аграрної реформи. Соціалні демократи жадають в своїм дневнім порядку, щоби земля перейшла безплатно на власність громад; трудовики жадають удержавленя землі, або бодай признаня примусу вивласненя як основи реформи.

Пот. Кізеветер (кадет) ставить вєсенє, щоби дума насамперед зявила ся, чи взагалі є доконечним ставленє якоїнебудь реформи. Сторонництво бесідника висказує ся против ставлених в ріжних дневних порядках формул, яких дума

